

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР

«Пам'ятки створюють особливий світ, являються важливою складовою культурного, ідеологічного середовища, в якому, так само, як в природному, живе людина, вони пов'язані з далеким минулим, революційними та воєнними подіями. Вулиці, площі, канали, будинки, парки – нагадують.... творіння минулого, в які вкладені талант їх творців і любов поколінь, входять в людину, стають мірилом прекрасного. Якщо людина байдужа до пам'яток своєї країни, вона байдужа і до своєї країни»

академік Д.С.Ліхачов

Пам'ятки це щось більше, ніж просто речі, вони вміють говорити мовою своєї долі чи епохи. Вони несуть у собі послання, яке може впливати з свого «минулого» на майбутнє.

Інтерес до історичного минулого стимулює процес відродження історичної пам'яті народу, який був позбавлений знати свою історію. Якщо заглибитись і сказати про це в більш філософському розумінні, то кожна нація має своє звучання і характерні риси. Українцям характерна емоційність, любов до естетики, сентиментальність і шанування індивідуальної свободи. Як і сама історія нашої країни ці риси мають в собі і позитивне і негативне значення [1].

Шанування індивідуальної свободи, як відомо, історично проявлялася у небажанні українців коритися насильству, іноземному пануванню. Українці, зазнавали утисків довгий період, фактично, від розпаду Галицько-Волинської держави. Був час сприятливий і не дуже. Україна була поділена між державами, що зумовило складний і неоднорідний розвиток суспільства. Правобережжя під постійним гнітом польських панів, і комплексом меншовартості, вважалось, що української, руської мови немає і не було, це всього лиш діалект з польськими

словами. В Лівобережній Україні справи були кращими, адже люди ще пам'ятали славу і велич Гетьманщини, волелюбність козаків.

Перебуваючи в поділенні, під Польщею цілих 700 років, і під Московією 300, взагалі сам факт збереження національності і єдності достойний поваги. Звісно, спочатку бажання будь-якої самостійності чи автономії приводило до розділення в методах досягненнях.[2] До прикладу як у палкій полеміці між Лесею Українкою і Іваном Франком, галицькі і наддніпрянські радикали чуть були не обірвали стосунки [3]. Проте вже у період 1917-1921 рр. невеликий за тривалістю, але в умовах століть бездержавності надзвичайно важливий і необхідний для історичної легітимації сучасної держави. Це був час появи самобутніх і непересічних постатей, про яких пам'ятають і сьогодні, українських провідників, творців Української Народної і Західноукраїнської Народної Республік. Час коли українці зможуть постати зі зброєю в руках за свої інтереси і за себе самих і ця боротьба продовжується і зараз.

Щоб зрозуміти себе, варто зрозуміти і інших. Якщо розглядати країни сусіди, їхній історичний шлях і те,що вони залишили по собі, можна винести багато уроків для себе.

Яскравим прикладом цього є Латвія у 1989-1990 роках. Покоління Латвійців виховані людьми, що ще пам'ятали про власну державу і самобутність, які зберігали не лише свою культу і оберігали її, а й виховували в цьому контексті своїх дітей,які і були одні з найперших, хто виборов незалежність від Радянського Союзу [4].

Період радянської влади для обох країн був надзвичайно складним. Неговорячи про геноцид нації голодоморами і про знищення моралі, ця влада нанесла збитків і у іншому контексті. У 1934 р. у Києві розпочалося руйнування Михайлівського Золотоверхого собору, у 1935 р. - унікального Межигірського монастирського комплексу. В березн 1936 р. винесено рішення про знесення Десятинної і Покровської церков. Безліч ікон та інше церковне начиння вивозилось, в храмах влаштовувалися клуби і складські приміщення [5].

Та виходили з такої ситуації країни по-різному, і врешті решт вийшли, та з якими успіхами це вже інше питання.

Напевне будь-якій країні потрібіно рівнятись в збереженні і відновленні історико-культурної традиції до єврейського народу. Унікальність його досвіду відновлення історії визначена тривалим періодом відсутності державності та розвитком єврейської нації в діаспорі. Непросто відновлення чи реконструкція, а збирання документів чи записів в архівах зі всіх куточків світу. Сам факт збереження національно культури без державності в малих діаспорах, гоніннях і загальній неприязні має бути одним з еталонів. Або те, як за 70 років «підняти» країну майже з нуля.

За офіційними даними, на державному обліку в Україні знаходиться понад 130 тис. нерухомих пам'яток історії та культури, серед них: пам'яток археології – 57206; пам'яток історії – 51364; пам'яток монументального мистецтва – 5926; пам'яток архітектури і містобудування – 16800. До Списку всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО включено кілька українських об'єктів (як окремих, так і комплексів)*: Софійський собор та Києво-Печерська лавра в Києві (в 1990 р.); Історичний центр Львова (у 1998 р.); 4 об'єкти Геодезичної Дуги Струве (міждержавний проект, у 2005 р.); Букові праліси Карпат (у 2007 р.) [6].

Чи не є це приводом зберегти і популяризувати те, що маємо і нарешті підняти як і національне звучання так і культурний, національний рівень, щоб ми могли заявити про себе з високо піднятою головою!

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософія: В.С Бліхар та ін. – К., 2015. – С. 129;
2. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. - Київ, 1996;
3. Олексій Сухий Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини(кінець XIX- початок XX ст.) – К., 1998. – С. 113,114;
4. Дайна Блейере История Латвии XX век .К., 2005 . — 110,396;
5. Нестуля О. Доля церковної старовини в Україні. 1917-1942 рр. –Ч.11. Кінець 20-1941 рр. – К., 1995. – С. 172, 173;
6. Титова О. М. Деякі актуальні питання збереження культурної спадщини України // Праці Центру пам'яткознавства: зб. наук. пр. / [редкол.: О. М. Титова (голов. ред.) та ін.]. — К., 2009. — Випуск 16. — С. 318.